MUKADDİME

Rahman ve Rahim olan Allahın adıyla…

Allah Nerede? Sorusu akabinde kendini İslama nisbet eden birtakım fırkaların yüzyıllardır hatta bin küsür senedir bu konuda icra ettiği sonu gelmez, bitmez tükenmez tartışmalar hepimizin malumudur. Aslında bir hüsnü zanna binaen herkesin dini adına samimi olduğunu telakki edecek olursak bu soruyu sormak ve cevabını aramak bir nebze olsun İbrahimi bir duruş olarak anlaşılabilir.

Yaratılanın, yaratıcısını araması ve onu tanımak istemesi bir kul için en faziletli amellerden bir ameldir. Tabi, usulsuz vusul olmaz. Allah'ı, Allah kendisini nasıl tanıtıyorsa öyle tanımamız icab eder. Allah kendisini tanıtmak için insanlara peygamberler vesilesiyle kitaplar indirmiş ve peygamberler bu kitabı açıklamak anlamında tebyin etmiştir. Tebyin edilen bu ilahi kitaplarda Allahı tanımamız elzem olandır. Bir şey zatı ve sıfatları itibariyle tanınabilir. Allahın zatını

görmedik ama sıfatları bizlere ismen ve manen bildirilmiştir. Allah Nerede? Sorusu da Allahın ‘’uluvv’’ sıfatıyla alakalıdır. Bu eserde Allaha sıfatın sünnet&selef-i salihin menhecinde beyanatını -inşaallah- takdim edeceğiz.

KELAMCILARIN ZEMMEDİLMESİ

Müminlerin annesi Aişe (radıyallahu anha) Rasulullah’a (sallallahu aleyhi ve sellem);

فَأَمَّا الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ زَيْغٌ فَيَتَّبِعُونَ مَا تَشَابَهَ

‘’Kalplerinde eğrilik olanlar müteşabihlerin peşine (fitne ve tevilini bulmak için) düşerler.’’

Ayetini sorunca Rasulullah cevaben dedi ki;

هُمْ أَهْلُ الْجَدَلِ فِي الْقُرْآنِ ، وَهُمُ الَّذِينَ عَنَى اللَّهُ عز وجل ، فَاحْذَرِيهِمْ يَا عَائِشَةُ

‘’Onlar Kur’an hakkında cedel ehlidirler Allah ayette bu kimseleri kastetmiştir. Onlardan sakın ey Aişe’’[1]

İmam Taberi tefsirinde[2], cedel ehlinin Allah’ın sıfatlarını tevil ettiklerini bu hususta ihtilaf edip mesela, ‘’Allahın iki eli de açıktır’’ ayetini iki nimeti olarak tevil ettiklerini aktarmıştır.

---

[1] Kutu’l-Kulub, Ebu Talib el-Mekki, 1/239 – el-İbanetü’l-Kubra, İbn Batta, 2/603

[2] 10/454 Daru’t-Terbiye ve’t-Turas baskısı

Ömer bin Hattab (radıyallahu anhu) şöyle demiştir;

سَيَكُونُ أَقْوَامٌ يُجَادِلُونَكُمْ بِمُتَشابَهِ الْقُرْآنِ فَخُذُوهُمْ بِالسُّنَنِ، فَإِنَّ أَصْحَابَ السُّنَنِ أَعْلَمُ بِكِتَابِ اللَّهِ تَعَالَى

‘’Bir zaman sonra öyle kimseler türeyecek ki, sizinle Kur’an’ın müteşabih (ayetleri) konusunda tartışıcaklardır. Siz onlara sünnetle karşılık verin. Zira Sünnet ashabı Allah Teala’nın kitabının en iyi bilenlerdir.’’[3]

[3] Eş-Şeria, Acurri, 1/483 – el-İbanetü’l-Kubra, İbn Batta, 1/351 -

ALLAH SEMADADIR

Allah Semadadır Demenin Manası

İbn Abdilberr et-Temhid adlı eserinde şöyle demektedir;

وأما قوله تعالى أَأَمِنْتُمْ مَنْ فِي السَّمَاءِ أَنْ يَخْسِفَ بِكُمُ
فمعناهمَن على السماء يعني : على العرش . وقد يكون "في"
بمعنى "على" ، ألا ترى إلى قوله تعالى : (فَسِيحُوا فِي الْأَرْضِ
على الأرض أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍأي

Semada olandan emin mi olduniz ki sizi yerin dibine geçirmesin ayetinde ki في (içinde) harfi ceri على(üstünde) manasına da gelebilir. Yani ayetin manası şudur;

Arşın üzerinde olandan emin mi oldunuz? Başka bir ayette -Yeryüzünde dört ay seyrediverin- في harfi ceri على manasındadır.

Ebu'l-Hasen el-Eşari el-İbane adlı eserinde diyor ki;

وكل ما علا فهو سماء فالعرش أعلى السموات، وليس إذا قال: {أَأَمِنْتُمْ مَنْ فِي السَّمَاءِ} - فهي جميع السموات، وإنما أراد العرش الذي هو على السموات.

Üstte olan herşey semadır. Arş ise semavatın üstündedir. Semada olandan emin mi oldunuz? Ayetinde kasıt bütün gökler değildir. Ancak burada arş kastedilmiştir.

Beyhaki ise Menakibu'ş-Şafiiyye adlı eserinde demiştir ki;

ثم معنى قوله في الكتاب: {مَنْ فِي السَّمَاءِ} «مَن فوق السماء» على العرش كما قال: {الرَّحْمَنُ عَلَى الْعَرْشِ اسْتَوَى وكل ما علا فهو سماء،

Semada olandan emin mi oldunuz ayetinin manası Semanın fevkinde olandan emin mi oldunuz? Manasını taşır. Rahman arşa istiva etti ayetinde geçtiği gibi... Zira üstte olan herhangi bir şey sema kelimesine tekabül eder.

Görüldüğü üzere Allah galaksilerin, kuasarların, gezegenlerin, güneş sistemlerinin içinde herhangi bir yerde olduğunu kastetmiyoruz.

Zaten bu manayı kimse aklına bile getirmemiştir.

Şeyhülislam İbn Teymiyye-rah- bu bağlamda şöyle demektedir;

السلف ، والأئمة ، وسائر علماء السنَّة إذا قالوا إنه فوق العرش و إنه في السماء فوق كل شيء لا يقولون إن هناك شيئاً يحويه أو يحصره ، أو يكون محلاًّ له ، أو ظرفاً ، ووعاءً ، سبحانه وتعالى عن ذلك ، بل هو فوق كل شيء ، وهو مستغنٍ عن كل شيءٍ

Selef imamları ve diğer sünnet ehli alimler Allah arşın üzerindedir veya Allah semada herşeyin fevkindedir dediklerinde şu manayı kastetmezler;

Sema Allah ihata edip kapsar, sema(nın içi) Allahın mahalli veya mekanıdır hatta sema Allah'ı içine alan bir kutu gibidir gibi anlamlar...

Allah bütün bunlardan münezzehtir. Bilakis O herşeyin fevkindedir ve herşeyden müstağnidir.

MÜTEVATİR İLİM OLARAK ALLAH SEMADA ARŞININ ÜZERİNDEDİR

Allahın “semada” yani “arşın üstünde” olmasıyla alakalı “sahih-hasen” ve “merfu-mevkuf” yirmiye yakın hadis tesbit ettim. Maktu haberlerle bu sayı 200’e kadar çıkar. Bu kesret ise bu bilgiyi ‘manen mütevatir’ kılar. Manen mütevatir oluşunu, Kettani ‘Nazmu’l-Mütenasır’ adlı mütevatir hadisleri topladığı eserinde zikretmiştir.

BİRİNCİ HADİS

Rasulullah (sallallahu aleyhi ve sellem) buyurdu;

‘’Ölü olan kimseye melekler gelir, Eğer adam salih ise melekler ona; ‘Ey temiz bedendeki temiz ruh çık, övülmüş olarak çık ve rahatlıkla, güzel kokularla öfkelenmemiş bir Rab ile müjdelen!’ derler.

Ruh bedenden çıkana kadar böyle söylenir sonra semaya yükseltilir, semanın kapısı açılır ve bu

kimdir derler? Meleklerde falancadır derler. Akabinde 'temiz ruha merhaba, övülmüş olarak kapıdan gir güzel kokularla ve öfkelenmemiş bir Rab ile müjdelen!' denir.

Böylece Allah'ın bulunduğu semaya (ulaşana) kadar ruh bu sözleri işitir.''[4]

İKİNCİ HADİS

Rasulullah (sallallahu aleyhi ve sellem) buyurdu;

''İsra gecesinde (miraca) götürüldüğümde çok güzel bir kokuyu teneffüs ettim. Bu koku kime aittir ey Cibril dediğimde, Cebrail; 'Bu Firavun kızı Maşitadır. Dedi.

Saçını tararken tarağı elinden düştü ve; Bismillah dedi. Firavunun diğer kızı; Babamı mı kastettin diye sorunca, Maşita da; 'Hayır senin

---

[4] Sünen, Ebu Davud, 2/193, Şuayb el-Arnavuti isnadına sahih demiştir. - Busiri, Misbahu'z-Züccace, Busiri, 4/250, isnadı sahih ricali sika. – Sünen, İbn Mace, 3456, Muhakkik Elbani hadise sahih dedi. – Müsned, Ahmed bin Hanbel, 16/313, Muhakkik Ahmed Şakir isnadına sahih dedi ve diğer muhakkiki Şuayb el-Arnavuti isnadının şeyhayn şartına göre sahih olduğunu belirtti, hakeza kendi tahkikime göre de bütün ricali sikadır ve İbn Hacer el-Askalani bütün Ricaline sika demiştir. Zehebi de el-Arş adlı eserinde (no:29) isnadının Buhari ve Müslim şartlarına göre sahih olduğunu bildirmiştir.

ve babanın rabbi olan Allah'ı kastettim.' Deyince diğer kız seni babama söyleceğim dedi.

Maşita da söyle deyince Firavun; 'Senin benden başka rabbin mi var?' dedi. Maşita da; Senin ve benim semada olan Rabbi var dedi.''[5]

ÜÇÜNCÜ HADİS

''İbrahim (Aleyhisselam) ateşe atıldığında şöyle söyledi; Allah sen semada teksin, bende yerde tekim ve sana ibadet ederim.''[6]

DÖRDÜNCÜ HADİS

Rasulullah (sallallahu aleyhi ve sellem) vefat ettiğinde Ebu Bekr (radıyallahu anhu) insanlara şöyle seslenmiştir;

Kim Muhammed'e tapıyorsa kendisi vefat etmiştir. Kim semada olana tapıyorsa, şüphesiz o diridir, asla ölmez.[7]

---

[5] Sünen, Ebu Davud, 2/193, Şuayb el-Arnavut isnadına sahih dedi. – Sahih, İbn Hibban, 2904, Şuayb el-Arnavuti isnadına kavi dedi. – el-Arş, Zehebi, no:54, isnadı hasen -

[6] Muhtasaru Zevaidi'l-Bezzar, İbn Hacer el-Askalani, 2/265, isnadı hasen – el-Uluvv, Zehebi, 20, isnadı hasen – el-Arş, Zehebi, 50, hasen

[7] El-Arş, Zehebi, 101, isnadı sahih

BEŞİNCİ HADİS

Rasulullah'ın (sallallahu aleyhi ve sellem) eşi Zeyneb (radıyallahu anha) şöyle övünürdü

''Sizi aileniz beni semada Allah evlendirdi''[8]

Buhari bu hadisi Tevhid babında, arş kısmında zikretti. Hem burada istivanın manalarını zikretmesi akabinde bu hadisi de aktarması kastettiğimiz hususu teyid eylemektedir.

ALTINCI HADİS

''Allah mahlukatı yaratmadan önce bir kitap yazdı ve dedi ki; Rahmetim gazabımı geçmiştir. Bu kitab Allah'ın yanında arşın üzerindedir.''[9]

Bir şey arşın üzerinde ve Allah'ın yanındaya mübaşereten Allahın dahi arşın üzerinde olmasını iktiza eder.

Buhari bu hadisi Tevhid babında, arş kısmında zikretti. Hem burada istivanın manalarını

---

[8] Buhari
[9] Buhari

zikretmesi akabinde bu hadisi de aktarması kastettiğimiz hususu teyid eylemektedir.

YEDİNCİ HADİS

''Sema ile arz arasındakinin ötesinde ne var bilirmisiniz? Ashab hayır cevabını verince, Rasulullah; ya yetmiş bir ya yetmiş iki ya da yetmiş üç sene vardır buyurdu ve yedi kat semavatı saydı sonra dedi ki;

Yedinci kat semanın üstünde -iki sema arasında olduğu- iki taraflı bir deniz vardır.

Bu semanın üzerinde sekiz adet keçi görünümlü melek vardır iki sema arasında taşıyıcı görev yaparlar ve sırtlarında arşı taşırlar. Allah da bunların yani arşın üzerindedir ve sizin durumunuzu da bilmektedir.''

SEKİZİNCİ HADİS

İbn Mes'ud (radıyallahu anhu) anlatıyor;

''Bir kul ticaret veya imaretle alakalı bir işe koyulur ve bu iş kendisine kolaylaşır. Allah da

yedi kat semanın üstünden ona bakar ve meleklere der ki; Onun işini bozun, eğer bu işi ona kolay kılarsam onu ateşe sokarım.''[10]

DOKUZUNCU HADİS

Yine İbn Mes'ud anlatıyor;

''Arş suyun üzerindedir. Allah da arşın üzerindedir ve hiçbir amelinizden de gafil değildir.''[11]

ONUNCU HADİS

Hassan bin Sabit (radıyallahu anhu) Rasulullah'ın (sallallahu aleyhi ve sellem) yanında şu beyitleri okumuştur;

''Allah'ın izniyle şehadet ederim ki Muhammed pek yücelerde semavatın üstünde olanın Rasulüdür. Ve…

[10] El-Arş, Zehebi, 107, isnadı sahih – el-Uluvv, Zehebi, 80, isnadı kavi – Tarafımca yapılan tahkikte bütün ricali Yahya bin Muin sika bulmuştur.
[11] Mearicu'l-Kabul, Hakemi, 1/154, isnadı sahih – el-Uluvv, Zehebi, 79, İsnadı sahih – Elbani de isnadına sahih demiştir.

Ebu Yahya ile oğlu, her ikisinin de Allah katında kabul olmuş amelleri vardır.

Ahkaf'ın oğluda kalktığında Allah'ın zatının yardımıyla kalkar ve adalet gösterir.''[12]

ONBİRİNCİ HADİS

Abdullah bin Abbas (radıyallahu anhu) şöyle demiştir;

''Herşeyi düşünün ama Allah'ın zatının düşünmeyin. Şüphesiz, semavat ile kürsüsü arasında yedi bin nur vardır, Allah da bunların üzerindedir.''[13]

ONİKİNCİ HADİS(CARİYE HADİSİ)

Muaviye bin Hakem el-Sülemi (radıyallahu anhu) şöyle anlatıyor;

''Benim bir cariyem vardı, Uhud ve Cevvaniyye civarında koyunlarımı otlatırdı. Birgün

---

[12] Siyeru A'lami'n-Nübela, Zehebi, 1/288, Şuayb el-Arnavuti isnadına hasen dedi – el-Arş, Zehebi, 53, isnadı sahih ve sabit dedi – Tarihu Dimaşk, İbn Asakir, 11257, bütün ricali saduk veya sika – Maksadu'l-Ali, Heysemi, tahkikime göre bütün ricali sikadır

[13] El-Arş, Zehebi, 111, isnadı hasen

görüverdim ki bir kurt geliverip koyunlarımdan birisini götürdü.

Sonuçta Ademoğlu'yum başkaları nasıl eseflenirse bende hayıflandım ve cariyemin suratına bir tokat çarptım. Sonra vicdan azabı çektim ve Rasulullah'ın yanında geldim,

Ya Rasulallah cariyemi azad etmeyeyim mi? Diye sordum. Rasulullah cariyeyi bana getir dedi ve bende getirdim.

Sonra cariyeye Allah nerede diye sordu. Cariyede semada cevabını verdi, akabinde ben kimim? Diye sordu cariye de sen Rasulullahsın cevabını verdi ve Rasulullah dedi ki; Onu azad et çünkü o bir müminedir.[14]*''*

Rasulullah Bu Soruyu Birkaç Cariyeye Sormuştur

Zehebinin el-Uluvv adlı eserini tedkik edicek olursak, Rasulullah (sallallahu aleyhi ve sellem)

---

[14] *Müsnedü Ebi Hanife (Haskefi Rivayeti, Mektebe-i Şamile) 3 numaralı hadis; Bu hadiste cariyenin sahibi Muaviye رضى الله عنه degil Abdullah bin Revaha رضى الله عنهdur. Ata' bu rivayeti ashaptan en az üç kişinin anlattığını nakleder. *Muvatta-i İmam Malik, (Yahya Rivayeti,Mektebe-i Şamile), 5/1128 *Müsnedu Ahmed bin Hanbel, (Mektebe-i Şamile), 39/175 *er-Risale İmam Şafii, s.109

’’Allah nerede?’’ sorusunu sadece Muaviye bin Hakem’e (radıyallahu anhu) sormamış;

Hakeza; Başka bir adamın yabancı kökenli cariyesine bu soruyu sormuş ve cariye de muhtemelen Arapça konuşamadığı için eliyle semayı işaret ederek cevap vermiştir.[15]

Hakeza; annesinin vasiyeti üzere Muhammed bin Şerid köle azad etmek istemiş ve birini Rasulullah’ın yanına götürmüştür. Bu siyahi cariye de Allah nerede? Sorusuna semadadır cevabını vermiştir. [16]

Hakeza Rasulullah (sallallahu aleyhi ve sellem) bu soruyu Ukkaşe el-Ganevi’nin cariyesine de bu soruyu sormuştur.[17]

Hakeza Hatib isminde bir sahabenin cariyesine de Rasulullah bu soruyu sormuştur.[18]

---

[15] Zehebi isnadına hasen demiştir.
[16] Zehebi isnadının sağlam olmadığını belirtmiştir
[17] Zehebi aktardı.
[18] Kadı Ebu Ahmed el-Assel’den başka kimsenin rivayet etmediğini Zehebi belirtmiştir.

ONÜÇÜNCÜ HADİS

Ebu Derda (radıyallahu anhu) Rasulullah (sallallahu aleyhi ve sellem)'in şöyle buyurduğunu söylüyor;

"Kim bir ağrı veya bir acıdan muzdaripse ya da kardeşi kendisine derd yanarsa şöyle desin ve kurtulsun; "Semada olan Rabbimiz Allah'ın şanı pek yücedir.

Rahmetin semada olduğu gibi emrin de semadadır. Rahmetini dünyada kıl, günahlarımızı ve hatalarımızı bağışla, sen tayyib olanların Rabbisin, rahmetinden bir rahmet çektiğim acıya da şifandan bir şifa lütfeyle"[19]

---

[19] Müsned, Ahmed bin Hanbel, 23326 Suyuti Camiu'l-Kebirde şöyle demiştir;
وكل ما كان في مسند أحمد هو مقبول فإن الضعيف الذي فيه يقرب من الحسن

İbn Hacer el-Askalani de Ta'cili'l-Menfaa adlı eserinde demiştir ki;

ليس في المسند حديث لا أصل له إلا ثلاثة أحاديث، أو أربعة منها حديث عبد الرحمن بن عوف «أنه يدخل الجنة زحفًا»، والاعتذار عنه أنه مما أمر أحمد بالضرب عليه، فتُرك سهوًا أو ضُرب وكُتب من تحت الضرب

Ayrıca bu eseri Hakim Müstedrekinde 7512 numaralı hadis olarak aktarmış ve sahih demiştir. Zehebi ise Telhis'te bu hadisin sahih oluşuna muvafakat etmiştir. (4/243)

ONDÖRDÜNCÜ HADİS

Rasulullah (sallallahu aleyhi ve sellem) buyurdu;

''Sema ile arz arasındakinin ötesinde ne var bilirmisiniz? Ashab hayır cevabını verince, Rasulullah; ya yetmiş bir ya yetmiş iki ya da yetmiş üç sene vardır buyurdu ve yedi kat semavatı saydı sonra dedi ki;

Yedinci kat semanın üstünde -iki sema arasında olduğu- iki taraflı bir deniz vardır.

Bu semanın üzerinde sekiz adet keçi görünümlü melek vardır iki sema arasında taşıyıcı görev yaparlar ve sırtlarında arşı taşırlar. Allah da bunların yani arşın üzerindedir ve sizin durumunuzu da bilmektedir.''[20]

ONBEŞİNCİ HADİS

Rasulullah (sallallahu aleyhi ve sellem) buyurdu;

---

[20] El-Arş, Zehebi, 24, isnadı hasen veya hasen derecesinin fevkindedir.

'' Akabinde Rabbimin huzuruna O azze ve celle arşının üzerindeyken dahil olurum.''[21]

ONALTINCI HADİS

Rasulullah (sallallahu aleyhi ve sellem) buyurdu;

'' Allah mahlukatı hesaba çekmek için bir araya getirdiğinde, kendisi cennette arşın üzerinde olmak suretiyle ehli cennet ile ehli cehennem arasını ayırır.''[22]

ONYEDİNCİ HADİS

Sahabe Allah yerleri ve gökleri yaratmadan önce neredeydi sorusunu sorunca Rasulullah (sallallahu aleyhi ve sellem) şöyle cevap vermiştir;

''Ama'da idi. Ne altında ne de üstünde hava vardı, sonra arşını su üzerinde yarattı.''[23]

ONSEKİZİNCİ HADİS

---

[21] El-Arş, Zehebi, 40, isnadı sahih

[22] El-Arş, Zehebi, 69, mahfuz (sahih)

[23] Sünen, Tirmizi, 3109, hasen – Arıdatu'l-Ahvaz, Kadı İbnu'l-Arabi, 6/208, Seneden ve metnen sahih – Tarihu't-Taberi, !/38, Sahih

Ali bin Ebu Talib (radıyallahu anhu) Rasulullah'tan (sallallahu aleyhi ve sellem şu kudsi hadisi aktarıyor;

''İzzetime, celalime, arşımın üzerindeki yüksekliğime yemin olsun ki….''[24]

Tasavvufçulardan İbn Acibe el-Haseni, Bahru'l-Medid adlı tefsirinde 2/503[25] *''Mekanımın uluvvunda''* ibaresiyle bu rivayeti bazı kitaplara mevcudiyetine nisbet etmiştir.

ONDOKUZUNCU HADİS

Rasulullah (sallallahu aleyhi ve sellem) şöyle dedi;

''Allah arşından kürsüye bulutlar arasında iner.''[26]

YİRMİNCİ HADİS

Ebu Yezid el-Medeni anlatıyor;

---

[24] Hayatu's-Sahabe, Kandehlevi, 3/423 – Dürrü'l-Mensur, Suyuti, 4/616 – Ruhu'l-Meani, Alusi, 7/110

[25] Yunus Suresi 107. Ayet

[26] el-Uluvv, Zehebi, no:220, isnadı hasen

''Ömerin Havle bint-i Sa'lebe ismindeki kadınıyla karşılaştım. Ömer dedi ki; Bu kadın öyle birisidir ki, Allah onun şekvasını yedi kat sema üzerinden duydu.''[27]

YİRMİBİRİNCİ HADİS

Rasulullah (sallallahu aleyhi ve sellem) anlatıyor;

''(Cennet ehli) kafalarını kaldırırlar, Rabb (Teala) dahi onlara üstlerinden teşrif eyler…''[28]

YİRMİİKİNCİ HADİS

Muaz bin Cebel aktardığı üzere Rasulullah (sallallahu aleyhi ve sellem) şöyle buyurmuştur;

''Semadaki Allah, yerdeki Ebu Bekr'in hatalı görülmesini kerih görüyor.''[29]

YİRMİÜÇÜNCÜ HADİS

İbn Abbas (radıyallahu anhu) şöyle buyuruyor;

---

[27] el-Uluvv, Zehebi, no:169, isnadı salih ama Ebu Yezid Ömer'i hiç görmedi. Ebu Yezid tabiinden olması ve sika olması hasebiyle rivayeti makbul buluyorum.
[28] İbn Mace, Sünen, ''Cehmilerin İnkar Ettikleri'' babında nakletti
[29] Fedaiulu's-Sahabe, Ahmed bin Hanbel, 1/421

''Allah, Musa ile konuştuğunda nidası gökteydi. Hakeza Allah dahi semadaydı''[30]

YİRMİDÖRDÜNCÜ HADİS

Taberi tefsirinde aktardığı üzere, İbn Abbas (radıyallahu anhu)-İyilerin kitabı yükseklerdedir- ayetini şöyle tefsir etmiştir;

''Amelleri kitaplardadır ki bu kitap Allah'ın yanında semadadır.''

YİRMİBEŞİNCİ HADİS

Sahabeden Hassan bin Sabit (radıyallahu anhu), Rasulullah'a (sallallahu aleyhi ve sellem) şu şiiri okumuştur;

Allahın izniyle şehadet ederim ki Muhammed semavatın üstündekinin peygamberidir.[31]

---

[30] Halku Ef'ali'l-Ubbad, Buhari, s:40

[31] El-Musannef, İbn Ebi Şeybe, 14/368

ALLAHA MEKAN NİSBET EDEN SELEF-İ SALİHİN

Sabit el-Bunani

Enes bin Malik, Abdullah bin Ömer, Abdullah bin Zübeyr bin Avvam gibi sahabelerden eğitim gören bir tabii'dir.

Sabit el-Bünanin bu rivayetini Ahmed bin Hanbel ez-Zühd, Ebu Nuaym el-İsfahani Hilyetü'l-Evliya, İbn Asakir Tarihu Medineti Dimaşk, İbn Kudame el-Makdisi Sıfatu'l-Uluvv, Zehebi el-Uluvv ve el-Arş adlı eserlerinde nakletmiştir. Sabitin rivayeti şöyledir;

''Ey semayı imar eden başımı bir köle gibi sana kaldırdım, ey semanın Sakini...''

Zehebi isnadına salih demiştir.

Hasen el-Basri

Zehebi Kitabu'l-Arş adlı eserinde bu rivayetin isnadına sahih demiştir. Rivayet şöyledir;
Hasen'in rivayeti şöyledir;

''Efendim! Meskenin semadır...''

Mücahid bin Cebr

Meşhur müfessir, İbn Abbas'ın talebesidir. Kendisi bu minvalde şöyle demektedir;

''Musa (Allaha) yaklaşmaya devam etti ki Allahla aralarında sadece tek bir hicab kaldı. (O sırada Allahın) mekanını görünce ve kalem gıcırtılarını işitince Rabbim kendini göster sana bakayım dedi.''

Hammad bin Zeyd

Bu zatın rivayetini İbn Receb el-Hanbeli aktarmaktadır. Kendisi şöyle demektedir;

''(Allah) mekanındadır ve dilediği gibi mahlukatına yaklaşır.''

Zehebi Siyerde aktardığı üzere bu zatın tadilinden örnekler vermek gerekirse, Ahmed bin Hanbel bu zat için müslümanların imamlarından bir imam demiştir. Yahya bin Muin ondan daha sabit bir kimsenin bulunmadığını söylemiştir.

Yezid bin Harun

İmam Malik, Hammad bin Zeyd, Süfyan es-Sevri bu zatın hocalarıdır. İbn Şekvalin anlattığı üzere kendisi şöyle demiştir;

''Allahın peygamberlerine indirdiği birkaç kitaba göz attım. Burada şöyle deniyordu; İzzetime, celalime ve mekanımın yüksekliğine yemin olsun ki…''

Zeynelabidin bin Hüseyn bin Ali bin Ebu Talib

İmam Huseynin oğludur. Ehli beyt imamıdır. Kendisi şöyle demiştir;

''Mekanın mekanların en övülesi olanıdır.''

Bu sözünü Zebidi el-İthaf adlı eserinde aktarmıştır.

MEZHEP İMAMLARININ ULUVV AKİDESİ

Ahmed bin Hanbel

Ahmed bin Hanbelin naklini Sabuni'den aktarmakla iktifa edeceğiz. Bu zata İsmailağa tarikatı çok sahip çıkmıştı, hatta cenazesini bile kendi camilerinde kıldılar lakin bu zatı tarikat ehlinden ayıran birtakım özellikleri var. Mesela et-Tibyan eserinde İbn Teymiyyeye "şeyhülislam" diyen bir zattı kendisi.

Hakeza bu zat tefsir alanında uzmandı. Safvetut't-Tefasir adlı üç ciltlik tefsiri İsmailaga/Çarşamba caddesinde bütün kitapçılarda tarikat ehli için piyasaya sürülmüştür.

Şimdi gelelim Ahmed bin Hanbel'den aktardığı söze… Mezkur tefsir eserinin A'raf-54. Ayette İmam Ahmed'in şu sözünü aktarmıştır;

أخبارُ الصفات تُمَرُّ كما جاءت بلا تشبيه ولا تعطيل فلا يقال: كيف؟ ولِمَ؟ نؤمن بأن الله على العرش كيف شاء، وكما شاء بلا حدٍّ ولا صفةٍ يبلغها واصف أو يحدها حادٌّ، نقرأ الآية والخبر

ونؤمن بما فيهما ونَكِلُ الكيفية في الصفات إلى علم الله عز وجل

‘’Sıfat haberleri benzetme yapılmaksızın, iptal edilmeksizin aynen okunur ve geçilir. Nasıllığı ve niçinliği sorulmaz.

İnanırız ki Allah nasıl isterse istediği gibi arşının üzerindedir. Bir kimse burada bir sınırlama ve tahdid ortaya koyamaz veya bir kimse bunu vasıflayamaz. Bu tarz ayetleri ve haberleri okur, iman eder ve bu sıfatların keyfiyetini Allah’ın ilmine havale ederiz.[32]

İmam Malik

İmam Malikin bu husustaki inancını Kadı İyad’ın Tertibu’l-Medarik adlı eserinin ikinci cildinin 43. Sayfasından aktaracağız. Kendisi burada şöyle diyor;

قال غير واحد سمعت مالكا يقول الايمان قول و عمل يزيد و ينقص و بعضه افضل من بعض قال و الله في السماء و علمه في كل مكان

32

Birden fazla kimse Maliğin şu sözünü kendisinden işitti;

''Allah semadadır ve ilmi her yerdedir.''

Acuri'nin eş-Şeria adlı eserinde 653. Numaralı rivayette aktardığı üzere İmam Ahmed bin Hanbel bu sözü İmam Malik'e nisbet etmiş ve kendisine sen bu rivayeti kimden aldın diye sorunca senedi zikretmiştir.

Ebu Hanife

İmamu Azam Ebu Hanifenin bu konudaki itikadını Alusiden[33] aktaracağız. Alusi'nin Ruhu'l-Meani adlı tefsiri meşhur olup, kelamcılar tarafından çokça rağbet görmektedir. Bu tefsirde En'am-18. Ayeti beyanı sadedinde Alusi, Şeyhülislam olarak nitelediği Ebu İsmail el-Ensarinin el-Faruk adlı kitabından ''bisenedihi'' diyerek Ebu Muti el-Belhi'nin şu rivayetini aktarmıştır;

---

[33] https://quran-tafsir.net/alusy/sura6-aya18.html

بسنده إلى أبي مطيع البلخي أنه سأل أبا حنيفة رضي الله تعالى عنه عمن قال : لا أعرف ربي سبحانه في السماء أم في الأرض فقال : قد كفر لأن الله تعالى يقول : الرحمن عَلَى العرش استوى وعرشه فوق سبع سموات فقال : قلت فإن قال إنه على العرش ولكن لا أدري العرش في السماء أم في الأرض ؟ فقال رضي الله تعالى عنه هو كافر لأنه أنكر آية في السماء ومن أنكر آية في السماء فقد كفر ، وزاد غيره لأن الله تعالى في أعلى عليين وهو يدعى من أعلى لا من أسفل

‘’Ebu Muti Ebu Hanifeye; Rabbim semada mı yerde mi bilmiyorum diyen kimseyi sorunca Ebu Hanife; O kafirdir çünkü ‘’Rahman arşa istiva etti’’ ayetini inkar etmiş oldu. Arşı yedi kat göğün üstündedir. Ebu Muti de şöyle diyen bir adamı sordu ki; Allah arşın üstündedir ama arş yerde mi yoksa gökte mi bilmiyorum diyor Ebu Hanife cevaben yine kafir olur dedi ve ekledi zira (Allahın) semada oluşuna dair ayeti inkar etti. Kimde semada olduğuna dair ayeti inkar ederse kafir olur.

Bazıları da şu sözünü ilave etti;

Allah illiyin’in en üstündedir

İmam Şafii

Zehebi el-Uluvv adlı eserde, Şeyhülislam Hekariden aktarıyor. İmam Şafii bu hususta şöyle demiştir;

الْقَوْل فِي السّنة الَّتِي أَنا عَلَيْهَا وَرَأَيْت عَلَيْهَا الَّذين رَأَيْتهمْ مثل سُفْيَان وَمَالك وَغَيرهمَا الْإِقْرَار بِشَهَادَة أَن لَا إِلَه إِلَّا الله وَأَن مُحَمَّدًا رَسُول الله وَأَن الله على عَرْشه فِي سمائه

''Tabi olduğum sünnet(-i nebevi) hususunda, Süfyan, Malik ve gayrısı gibi derim ki; Şehadeteyni ikrar etmektir ve Allah'ın semada arşının üzerinde olduğunu ikrar etmektir